

GEDRAGSCODE VREEMDE TALEN UVA

(vastgesteld door het College van Bestuur d.d. 7 september 2000)

1. Deze gedragscode regelt uitsluitend de taal waarin het initiële onderwijs (hoorcollege, werkgroepen, practica, en dergelijke) wordt verzorgd of tentamens/examens worden afgenomen en heeft geen betrekking op het onderwijsmateriaal (boeken, syllabi en dergelijke) en eventueel door de student te maken werkstukken of scripties.
2. Het onderwijs wordt gegeven en de tentamens/examens worden afgenomen in het Nederlands .
3. In afwijking van het gestelde onder 2 kan een andere taal dan het Nederlands worden gehanteerd, indien de specifieke aard van het onderwijs daartoe noodzaakt.
4. Het gebruik van een vreemde taal in een opleiding wordt vastgelegd in de betreffende onderwijs- en examenregeling (OER).
5. Aan het gebruik van een vreemde taal in (delen van) de opleiding dienen primair onderwijskundige redenen ten grondslag te liggen. Onderwijskundige redenen zijn in ieder geval aanwezig indien:
 - 5.1. de opleiding specialismen bevat waarvoor kennis van de taal, een andere dan het Nederlands, onmisbaar is;
 - 5.2. het onmisbaar wordt geacht om onderdelen in een andere dan de Nederlandse taal te geven als onderdeel van vaardigheid in het desbetreffende vakgebied van de opleiding;
 - 5.3. het onderdelen betreft die speciaal gericht zijn op buitenlandse studenten.
6. Het gebruik van een vreemde taal mag niet leiden tot verzwaring van de studielast, tot aantasting van het kwaliteitsniveau van de opleiding of tot benadeling van studenten bij tentamens.

Toelichting bij de gedragscode vreemde talen UvA

Algemeen

Artikel 7. 2. van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek luidt als volgt:

‘Het onderwijs wordt gegeven en de examens worden afgenomen in het Nederlands. In afwijking van de eerste volzin kan een andere taal worden gebezigd:

- a. wanneer het een opleiding met betrekking tot die taal betreft,*
- b. wanneer het onderwijs betreft dat in het kader van een gastcollege door een anderstalige docent gegeven wordt, of*
- c. indien de specifieke aard, de inrichting of de kwaliteit van het onderwijs dan wel de herkomst van de studenten daartoe noodzaakt, overeenkomstig een door het instellingsbestuur vastgestelde gedragscode.’*

De toelichting op de zesde nota van wijziging op wetsvoorstel 21.073, waarbij deze bepaling is geïntroduceerd, vermeldt het volgende:

‘Deze nota van wijziging legt vast dat de bevordering van de uitdrukkingsvaardigheid in het Nederlands tot de doelstellingen van de instellingen voor hoger onderwijs behoort. Met het oog daarop wordt voorgeschreven dat het Nederlands voertaal is bij het geven van onderwijs en het afnemen van de examens. Op deze regel zijn uitzonderingen mogelijk. Naast de onder a. en b. genoemde gronden wordt in onderdeel c. ruimte geboden om ook op andere gronden, verband houdend met de specifieke aard en de inrichting van het onderwijs alsmede op basis van overwegingen verband houdend met de kwaliteit van het onderwijs of de herkomst van de studenten het onderwijs in een andere taal aan te bieden. Aard en inrichting van het onderwijs kunnen verband houden met internationalisering en internationale uitwisselingsprogramma’s. De kwaliteit van het onderwijs kan een uitzonderingsgrond vormen wanneer specifieke expertise niet in Nederland beschikbaar is en een buitenlandse docent aangetrokken moet worden. Tenslotte kan de herkomst van de studenten een grond zijn om het onderwijs in een andere taal dan het Nederlands aan te bieden. In een gedragscode werkt het instellingsbestuur deze gronden nader uit.’

De reden voor het uitgangspunt dat Nederlands wordt gesproken, is dat ‘s lands taal in ere moet worden gehouden. Op dit vlak laat de wetgever door het gebruik van andere talen in de aangegeven gevallen toe te staan wel enige vraagpunten onbesproken. Niet alleen de opvatting van de wetgever dat ‘s lands taal in ere moet worden gehouden telt; ook dat wie in eigen land naar een onderwijsinstelling gaat, mag verwachten daar in eigen taal te worden bediend, voorzover het vak niet anders vereist, en in elk geval niet in talen die hij niet geacht mag worden op grond van zijn vooropleiding te beheersen. Met name de tendens tot internationalisering en deze verwachting kunnen uit elkaar lopen.

De laatste jaren valt steeds vaker waar te nemen dat buitenlandse studenten aanschuiven bij programma-onderdelen van de reguliere opleiding, terwijl Nederlandse studenten als onderdeel van hun reguliere opleiding programma-onderdelen volgen van een niet-reguliere opleiding voor buitenlanders. In het laatste geval gaat het om een vrije keus van de Nederlandse student en hoeven er geen regels of voorwaarden voor een buitenlandse taal gesteld te worden.

In het eerste geval bestaat bij sommige opleidingen de neiging over te gaan tot -meestal- Engelstalig onderwijs voor de gehele opleiding of een gedeelte ervan.

Het College van Bestuur is met de wetgever van oordeel dat het onderwijs aan de universiteit in principe in het Nederlands gegeven dient te worden. Dit geldt met name voor het onderwijs in de reguliere opleidingen. Uiteraard betekent dit dat (buitenlandse) studenten die dit onderwijs volgen voldoende kennis moeten hebben van de Nederlandse taal. Het College van Bestuur hecht er aan te zeggen dat de

Nederlandse taal een belangrijk element is in de vorming van het Nederlands cultuurgood. Een goede uitdrukkingsvaardigheid in het Nederlands is bij veel opleidingen een niet onbelangrijk doel. Indien er redenen zijn om in afwijking van de hoofdregel het onderwijs niet in het Nederlands, maar in een vreemde taal te verzorgen, kan de keuze hiervoor volgens het College het beste op facultair niveau worden gemaakt. Het gaat dan om de programmering op het niveau van een opleiding en de keuze voor een andere taal dan het Nederlands dient na advisering door de opleidingscommissie in de betreffende onderwijs- en examenregeling te worden vastgelegd.

Bij de besluitvorming op het facultaire niveau dient de vraag beantwoord te worden of het aanvaardbaar is dat een bepaalde opleiding (of onderdelen daarvan) in een vreemde taal (vrijwel altijd Engels) wordt aangeboden? Naar het oordeel van Het College van Bestuur bestaat hiertegen in algemene zin geen bezwaar indien aan het gebruik van een vreemde taal in (delen van) een opleiding onderwijskundige redenen ten grondslag liggen. Men zou ook kunnen zeggen dat studenten er belang bij moeten hebben dat het betreffende onderwijs niet in het Nederlands maar in een vreemde taal wordt gegeven. Het beroepsperspectief, de arbeidsmarkt, uitwisselingsprogramma's of vervolgoopleidingen (denk hierbij aan de effecten van de zgn. 'Bologna-verklaring') kunnen daarbij ook een rol spelen.

Het College is verder van mening dat niet al het onderwijs dat in een vreemde taal wordt aangeboden ook in het Nederlands hoeft te worden gegeven. De aard van het onderwijs kan daarvoor bepalend zijn (bijvoorbeeld opleiding Frans), maar ook organisatorische of financiële aspecten kunnen een rol spelen. In het kader van de besluitvorming dient wel aannemelijk te worden gemaakt dat parallel onderwijs in het Nederlands niet mogelijk e.g. niet zinvol is.

Ook indien een regeling op facultair niveau tot stand komt en in de betreffende OER wordt opgenomen kunnen er problemen zijn. Zo zijn nog niet alle docenten in staat Engelstalig onderwijs (op het vereiste niveau) te verzorgen. Hierdoor kan de kwaliteit van het onderwijs schade oplopen, zeker waar het vakgebieden betreft waar nuances in het taalgebruik van wezenlijk belang zijn. Voorzichtigheid op dit gebied is daarom geboden. Omdat de UvA een volwaardige internationale instelling wil zijn, zullen docenten daarom in de gelegenheid gesteld worden hun taalvaardigheid in het (hoofdzakelijk) Engels te verbeteren. Men kan hierbij denken aan cursussen doceren in het een vreemde taal en voorzieningen ter ondersteuning bij het publiceren in het Engels. Voor de betrokken personeelsleden is het van groot belang dat er met de faculteit of de desbetreffende eenheid waarin zij werkzaam zijn heldere afspraken gemaakt worden hoe en onder welke voorwaarden zij hun vaardigheid in een vreemde taal kunnen verbeteren.

Ook voor studenten is het niet altijd eenvoudig Engelstalig onderwijs te volgen en Engelstalig studiemateriaal te verwerken. Dit brengt met zich mee dat het alleen zinvol is Engelstalig onderwijs in een opleiding op te nemen indien studenten over het vereiste niveau beschikken om het betreffende onderwijs aan te kunnen. Niet ondenkbaar is dat propedeusestudenten meer moeite hebben met onderwijs in een vreemde taal dan gevorderde studenten. Wat voor de taalvaardigheid van docenten geldt, geldt m.m. ook voor studenten. Ook studenten dienen in de gelegenheid te worden gesteld hun taalvaardigheid te verbeteren, bij voorbeeld via het volgen schrijfcursussen in een vreemde taal en de mogelijkheid te openen hun Engelse scripties en papers te laten lezen en corrigeren door terzake deskundigen. Het ligt in de bedoeling van het College van Bestuur daartoe binnen drie a vier jaar een 'English Centre' op te richten. Daarnaast bestaat de mogelijkheid om (wetenschappelijk) Engels als vast onderdeel in het curriculum wordt opgenomen.

Omdat elke opleiding of faculteit haar specifieke eisen en omgevingsfactoren kent, is het niet mogelijk in een gedragscode gedetailleerde voorwaarden te formuleren voor het hanteren van een vreemde taal. Bij de besluitvorming op facultair niveau zijn de relevante personen en organen betrokken, waarbij de afwegingen vanuit verschillende invalshoeken aan bod komen.

Het College van Bestuur ziet dan ook op centraal niveau slechts heil in voorwaarden die een globaal karakter dragen. De praktijk zal, via onder andere evaluaties van het onderwijs, uitwijzen wat de gevolgen zijn van onderwijs in een vreemde taal. Onderwijs in een vreemde taal zal dan ook onderdeel uitmaken van de interne kwaliteitszorg onderwijs. Daarbij zal worden bezien of een aanvullend instrument nodig is om de effecten van de gedragscode te meten.

bijzonder

ad 1

Uitgangspunt is dat de scriptie in het Nederlands wordt geschreven, tenzij er goede redenen zijn voor een andere taal dan het Nederlands. In alle gevallen geldt dat de taal van de scriptie gangbaar is in het vakgebied en het resultaat te beoordelen is door de desbetreffende docenten. In geval van een scriptie in een andere taal dan het Nederlands geldt dat er van te voren hierover afspraken gemaakt zijn tussen student en docent.

ad 4

Zoals bekend stelt de decaan de OER vast na advies/instemming van de SR en de OR. De decaan vraagt ook advies aan de opleidingscommissie, de examencommissie, de directeur van de opleiding en van de directeur van elk onderwijsinstituut waartoe de opleiding behoort dan wel dat daaraan bijdraagt. Alle relevante personen en organen zijn betrokken bij de beslissing tot de introductie van een vreemde taal. De bestaande OER'en bevatten veelal wel een bepaling over het afnemen van tentamens in een vreemde taal, maar zelden over het geven van onderwijs in een andere taal dan het Nederlands.

ad 5

Onderwijskundige redenen zijn in beginsel de basis voor het hanteren van een vreemde taal in het reguliere onderwijs. In de code zijn enkele situaties aangegeven die in elk geval aanleiding kunnen zijn voor het gebruik van een vreemde taal.

ad 6

Evaluatie zal uitwijzen of aan deze voorwaarden wordt voldaan.